

913

OBWIESZCZENIE MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI¹⁾

z dnia 16 października 2009 r.

w sprawie zmiany Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007—2013

Na podstawie art. 3 ust. 4 i 5 ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. U. Nr 64, poz. 427, z późn. zm.²⁾) ogłasza się, co następuje:

§ 1. W Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007—2013, stanowiącym załącznik do obwieszczenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 12 października 2007 r. w sprawie Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007—2013 (M. P. Nr 94, poz. 1035), wprowadza się następujące zmiany:

1) w rozdziale 3:

a) w podrozdziale 3.1 w pkt 3.1.3 „Środowisko i gospodarka gruntami”:

— w części „Sieć Natura 2000”:

— akapit drugi otrzymuje brzmienie:

„Sieć Natura 2000 znajduje się w Polsce w fazie tworzenia. Obszary te obejmują 5 244 944 ha lądowej powierzchni kraju, co stanowi 16,77 % powierzchni administracyjnej Polski. Lasy na obszarach Natura 2000 zajmują 2 321 592 ha (55 % obszarów Natura 2000), w tym lasy Skarbu Państwa — 43 246 ha, lasy komunalne — 14 041 ha, lasy własności prywatnej — 246 705 ha, lasy w Parkach Narodowych — 195 267 ha, a lasy mieszanej własności — 51 018 ha. Użytki zielone wraz z nieużytkami zajmują powierzchnię 703 930 ha, a grunty orne — 921 756 ha. Grunty rolne stanowią zatem 31 % obszarów Natura 2000. Realizacja w ramach PROW 2007—2013 działania skierowanego w założeniu do prywatnych właścicieli lasów, generowałaby wysokie koszty wdrożenia i obsługi, niewspółmierne do uzyskanych efektów przyrodniczych. Ochronę przyrody w lasach Skarbu Państwa realizuje się w oparciu o przepisy ustawy o lasach. Każde nadleśnictwo ma obowiązek sporządzenia 10-letnich planów urządzania lasu, których integralnym elementem jest program ochrony przyrody nadleśnictwa.”,

— akapity szósty—dziewiąty otrzymują brzmienie:

„Prace nad wyznaczaniem obszarów Natura 2000 w Polsce zakończą się na przełomie roku 2008/2009.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27 października 2008 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. Nr 198, poz. 1226), 141 ostoi ptaków spełnia kryteria kwalifikujące je do objęcia ochroną w postaci obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (OSO). Łączna powierzchnia 141 OSO wynosi 5 389 972,20 ha, z czego 4 803 417,90 ha stanowią obszary lądowe. OSO stanowiąc będą około 16,71 % powierzchni całkowitej kraju, natomiast lądowe OSO — 15,40 % powierzchni lądu.

Do sierpnia 2008 r. wyznaczono 364 specjalne obszary ochrony siedlisk Natura 2000 (SOO) o powierzchni 2 889 974,30 ha. Obecnie trwają prace 16 Wojewódzkich Zespołów Specjalistycznych (WZS) nad wytypowaniem propozycji uzupełnienia tych obszarów, która zostanie przekazana w pierwszym kwartale 2009 r. do KE w celu jej zatwierdzenia na seminarium biogeograficznym dla regionu alpejskiego i kontynentalnego.

Jeśli chodzi o kwestie dotyczące zarządzania obszarami Natura 2000, to Polska nie posiada planów zarządzania dla tych obszarów oraz żadnych innych obligatoryjnych instrumentów ochronnych. Zgodnie ze zmianami w prawodawstwie krajowym regulującym kwestie ochrony przyrody, dla obszarów Natura 2000 sporządzane będą dziesięcioletnie plany zadań ochronnych i ewentualnie plany ochrony dla całości lub części danego obszaru. Nadzór nad obszarami lądowymi sprawować będzie regionalny dyrektor ochrony środowiska, a morskimi — dyrektor właściwego urzędu morskiego. W przypadku obszarów, które w całości lub częściowo znajdują się w granicach Parku Narodowego, sprawującym nadzór nad obszarem będzie dyrektor Parku Narodowego. Wobec braku planów zadań ochronnych i planów ochrony dla obszarów Natura 2000 obecnie narzędziem ochronnym dla tych obszarów jest procedura oceny oddziaływania na środowisko.”,

— w części „Stan wód i gospodarka wodna” akapit szósty otrzymuje brzmienie:

„Dyrektywa azotanowa (91/676/EWG) i wyznaczenie obszarów narażonych na zanieczyszczenie azotanami (OSN), gdzie nakładane są specjalne wymagania w zakresie produkcji rolniczej, które stanowią ograniczenie środowiskowe dla rolników. W Polsce wyznaczono 1,5 % powierzchni kraju jako OSN (załącznik 3 do Programu).

¹⁾ Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi kieruje działem administracji rządowej — rozwój wsi, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2007 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (Dz. U. Nr 216, poz. 1599).

²⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2008 r. Nr 98, poz. 634, Nr 214, poz. 1349 i Nr 237, poz. 1655 oraz z 2009 r. Nr 20, poz. 105.

Obszary, które zostały powołane rozporządzeniami Dyrektorów Regionalnych Zarządów Gospodarki Wodnej w 2004 r., zostały zweryfikowane w 2008 r.”,

b) w podrozdziale 3.4 w części „Doświadczenia wyniesione z wdrażania Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2004—2006 dla poszczególnych działań Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007—2013” w „Działaniu 4. Wspieranie przedsięwzięć rolnośrodowiskowych i poprawy dobrostanu zwierząt” akapit ósmy i dziesiąty otrzymują brzmienie:

„Beneficjenci Działania 4. „Wspieranie przedsięwzięć rolnośrodowiskowych i poprawy dobrostanu zwierząt” w ramach PROW na lata 2004—2006 mogą przekształcić swoje zobowiązanie na nowe 5-letnie zobowiązanie w ramach działania „Program rolnośrodowiskowy” w ramach PROW na lata 2007—2013, pod warunkiem spełnienia wymagań określonych w przepisach krajowych.

Płatności dokonywane w ramach programów rolnośrodowiskowych w PROW 2004—2006 wpłynęły na zmianę postaw ludności wiejskiej i podniesienie świadomości ekologicznej. Ważnym czynnikiem w zakresie podnoszenia poziomu wiedzy i kształtowania postaw beneficjentów Działania 4 PROW 2004—2006 było włączenie doradców rolnośrodowiskowych w realizację programu. W Polsce jest ok. 1 700 doradców rolnośrodowiskowych (dane z września 2008 r.)”;

2) w rozdziale 5 w podrozdziale 5.3 w pkt 5.3.1 „Oś 1 Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego”:

a) w działaniu „Ułatwianie startu młodym rolnikom” w części „Kryteria dostępu” po akapicie drugim dodaje się akapity w brzmieniu:

„Jeśli przejmowane gospodarstwo położone jest w województwie, w którym średnia wojewódzka jest niższa niż średnia krajowa, a gospodarstwo ma powierzchnię nie mniejszą niż średnia w danym województwie, ale niższą niż średnia krajowa, pomoc może zostać przyznana tylko pod warunkiem, że wnioskujący zobowiąże się do zwiększenia powierzchni gospodarstwa do poziomu średniej krajowej w terminie do 3 lat od momentu doręczenia decyzji o przyznaniu pomocy.

Pomoc podlega zwrotowi w całości, w przypadku gdy beneficjent nie dotrzymał zobowiązania zwiększenia powierzchni gospodarstwa do poziomu średniej krajowej (wg stanu na dzień, w którym został złożony wniosek o przyznanie pomocy).”,

b) w działaniu „Renty strukturalne”:

— w części „Opis działania”:

— akapit drugi otrzymuje brzmienie:

„Grunty wchodzące w skład przekazywanego gospodarstwa rolnego są:

1) przejmowane w całości przez następcę, który spełnia następujące warunki:

— nie ukończył 40. roku życia,

— po raz pierwszy podejmuje się prowadzenia gospodarstwa rolnego,

— posiada odpowiednie kwalifikacje zawodowe do prowadzenia działalności rolniczej,

— przedłożył plan rozwoju przejmowanego gospodarstwa;

2) przekazywane na powiększenie gospodarstwa rolnego innego producenta rolnego, który spełnia następujące warunki:

— jest producentem rolnym, który nie ukończył 50. roku życia,

— posiada odpowiednie kwalifikacje zawodowe do prowadzenia działalności rolniczej.”,

— po akapicie drugim dodaje się akapit w brzmieniu:

„W przypadku gdy gospodarstwo przekazane jest następcy, który jest beneficjentem działania „Ułatwianie startu młodym rolnikom”, warunek dotyczący kwalifikacji zawodowych do prowadzenia działalności rolniczej może być spełniony w terminie określonym dla następcy jako beneficjenta działania „Ułatwianie startu młodym rolnikom”.”,

— uchyla się akapit czwarty,

— w części „Opis powiązania z działaniem w zakresie podejmowania działalności przez młodych rolników” akapit drugi otrzymuje brzmienie:

„Powiązanie rent strukturalnych z wymaganiami działania młody rolnik są następujące:

1) obydwa te działania mają wspólną definicję następcy oraz kryteria dotyczące wykształcenia;

2) gospodarstwo o wielkości powyżej średniej krajowej jest kryterium dostępu do działania młody rolnik, a jednocześnie w działaniu renty strukturalne jest program, którego przekroczenie powoduje przyznanie dodatku do renty w przypadku przekazania gospodarstwa osobie poniżej 40. roku życia;

3) liczba beneficjentów działania młody rolnik jest zbieżna z liczbą osób, które otrzymają rentę strukturalną, z tym że przewiduje się, że liczba osób przejmujących gospodarstwa od beneficjentów renty strukturalnej, które będą w wieku poniżej 40. roku życia, będzie stanowiła ok. 50 % przejmujących;

4) korelacja obu tych działań dotyczy również zbieżnego terminu rozpoczęcia naboru wniosków.”,

c) w działaniu „Korzystanie z usług doradczych przez rolników i posiadaczy lasów”:

— w części „Zasady kalkulacji płatności” akapit otrzymuje brzmienie:

„W przepisach krajowych określone będą maksymalne stawki płatności dla poszczególnych rodzajów usług doradczych uwzględniające charakter i stopień pracochłonności przeprowadzenia badań w gospodarstwie.”,

- dodaje się część „Pomoc państwa” w brzmieniu:

„Pomoc państwa

W ramach działania w zakresie leśnictwa stosowana będzie zasada *de minimis* zgodnie z rozporządzeniem Komisji (WE) nr 1998/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu do pomocy *de minimis* (Dz. Urz. UE L 379 z 28.12.2006, str. 5).”,

- d) w działaniu „Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej”:

- w części „Cel działania” akapit otrzymuje brzmienie:

„Poprawa konkurencyjności przedsiębiorstw w sektorze przetwórstwa i wprowadzania do obrotu produktów rolnych, uwarunkowana wzrostem wartości dodanej, jakości produkcji, obniżeniem kosztów oraz rozwojem nowych produktów, procesów i technologii produkcji, jak również poprawa warunków produkcji w odniesieniu do obowiązujących lub nowo wprowadzanych standardów. Ce-

lem realizacji działania jest również wzmocnienie pozycji grup producentów rolnych w kanale marketingowym zbytu produktów, a także szerszy ich udział w uzyskiwaniu wartości dodanej produkcji rolnej poprzez wsparcie inwestycji w zakresie przetwarzania produktów rolnych.”,

- w części „Rodzaj i wielkość przedsiębiorstwa beneficjenta” dodaje się akapit w brzmieniu:

„W związku z założeniem priorytetowego traktowania grup producentów rolnych, wstępnie uznanych grup oraz uznanych organizacji producentów owoców i warzyw, wprowadza się dwuetapowy nabór wniosków o przyznanie pomocy preferujący te podmioty w zakresie pierwszeństwa składania wniosków. Szczegółowe zasady w tym zakresie określone są w przepisach krajowych.”,

- w części „Główne sektory produkcji” akapit drugi otrzymuje brzmienie:

„Pomocą finansową objęte są projekty dotyczące sprzedaży hurtowej produktów rolnych: owoców i warzyw, kwiatów i roślin, mleka i wyrobów mleczarskich, zboża, rzepaku oraz materiału siewnego roślin rolniczych i warzywnych.”,

- w części „Główne kryteria demarkacyjne” tabela otrzymuje brzmienie:

„Działanie/Fundusz	Linie demarkacyjne
„Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” /EFRR	1. Wysokość pomocy – maksimum 100 tys. zł. 2. Wnioskodawca – rolnik, domownik, małżonek rolnika (osoba fizyczna niepodlegająca ubezpieczeniu w ZUS na podstawie przepisów o systemie ubezpieczeń społecznych).
„Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” /EFRR	Lista wspieranych sektorów została określona w przepisach krajowych, a w przypadku projektów dotyczących przetwarzania produktów rolnych (objętych załącznikiem 1 do Traktatu Wspólnot Europejskich) lub jadalnych produktów leśnych wysokość pomocy wynosi maksymalnie 100 tys. zł.
Instrumenty WPR	Różny zakres pomocy określony na poziomie programów lub kontrole krzyżowe w odniesieniu do sektora owoców i warzyw. Szczegółowe informacje w tym zakresie są zawarte w rozdziale „Spójność z pierwszym filarem”.
Fundusze Strukturalne/EFRR	Pomoc dotyczy wytwarzania produktów nieobjętych załącznikiem 1 do Traktatu Wspólnot Europejskich. W przypadku operacji dotyczących wytwarzania produktów rolnych szczegółowe informacje o zasadach wsparcia zostały zawarte w dokumencie Linia demarkacyjna pomiędzy Programami Operacyjnymi Polityki Spójności, Wspólnej Polityki Rolnej i Wspólnej Polityki Rybackiej.”

e) w działaniu „Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowaniem rol-

nictwa i leśnictwa” w części „Główne kryteria demarkacyjne” tabela otrzymuje brzmienie:

„Działanie/Fundusz	Linie demarkacyjne
Schemat I – Scalanie gruntów	
Fundusze Strukturalne	<p>Zakres pomocy:</p> <ul style="list-style-type: none"> – drogi wojewódzkie, drogi powiatowe, drogi gminne, z wyłączeniem dróg wydzielanych lub przebudowywanych w ramach projektów scaleniowych; – autostrady, drogi ekspresowe, drogi krajowe, drogi krajowe w miastach na prawach powiatów, drogi dojazdowe do portów morskich: Gdańsk, Gdynia, Szczecin, Świnoujście, Kołobrzeg, Elbląg, Police, Darłowo, w tym drogi na terenie ww. portów.
Schemat II – Gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi	
Fundusze Strukturalne	<p>1. Beneficjent: Regionalne Zarządy Gospodarki Wodnej, Wojewódzkie Zarządy Melioracji i Urzędzeń Wodnych, jednostki samorządu terytorialnego i ich związki, podmioty świadczące usługi z zakresu zadań własnych j.st., PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne, spółki wodne.</p> <p>2. Zakres wsparcia ukierunkowany na inwestycje dotyczące zapobiegania powodziom oraz gospodarowania zasobami wodnymi na cele pozarolnicze.”</p>

f) w działaniu „Uczestnictwo rolników w systemach jakości żywności”:

– w części „Lista wspólnotowych i krajowych systemów jakości żywności kwalifikujących się do wsparcia” pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2. systemy krajowe:

- a) Integrowana produkcja (IP) w rozumieniu ustawy z dnia 18 grudnia 2003 r. o ochronie roślin (Dz. U. z 2008 r. Nr 133, poz. 849, z późn. zm.³⁾);
  - b) system Jakość Tradycja uznany za krajowy system jakości żywności na mocy decyzji Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 12 czerwca 2007 r.;
  - c) inne krajowe systemy jakości.”,
- w części „Uzasadnienie dla wsparcia systemu Produkcji Integrowanej” akapit trzeci otrzymuje brzmienie:

„Integrowana produkcja (IP) jest systemem, który obejmuje opisy produktów, a zgodność

z tymi opisami jest weryfikowana przez niezależny organ kontrolny. Produkt w systemie IP jest uzyskiwany zgodnie z zasadami określonymi w ustawie z dnia 18 grudnia 2003 r. o ochronie roślin (Dz. U. z 2008 r. Nr 133, poz. 849, z późn. zm.⁴⁾) oraz w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 26 lipca 2004 r. w sprawie integrowanej produkcji (Dz. U. Nr 178, poz. 1834, z późn. zm.). Produkcja w systemie IP prowadzona jest w oparciu o szczegółowe metodyki zatwierdzone przez Głównego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa, które dokładnie określają sposób prowadzenia upraw. Zgodność sposobu prowadzenia upraw z metodykami IP oraz obowiązującymi przepisami prawa w tym zakresie weryfikowana jest w trakcie przeprowadzonych kontroli obejmujących:

– kontrolę Notatnika IP obejmującą wszystkich producentów;

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2008 r. Nr 227, poz. 1505 oraz z 2009 r. Nr 20, poz. 106, Nr 31, poz. 206 i Nr 98, poz. 817.

⁴⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2008 r. Nr 227, poz. 1505 oraz z 2009 r. Nr 20, poz. 106, Nr 31, poz. 206 i Nr 98, poz. 817.

- kontrolę w gospodarstwie w trakcie wegetacji roślin;
- kontrolę jakości płodów rolnych.”,
- po części „Uzasadnienie dla wsparcia systemu Produkcji Integrowanej” dodaje się część „Uzasadnienie wsparcia dla systemu Jakość Tradycja” w brzmieniu:

„Uzasadnienie wsparcia dla systemu Jakość Tradycja

System Jakość Tradycja spełnia wszystkie kryteria stawiane systemom jakości żywności przyjmowanym przez państwa członkowskie, określone w rozporządzeniu Komisji (WE) nr 1974/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. ustanawiającym szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) (Dz. Urz. UE L 368 z 23.12.2006, str. 15).

Jakość Tradycja to system, w którym do produkcji używa się wyłącznie surowców, których pochodzenie jest identyfikowalne i które nie zawierają komponentów GMO. W systemie tym uczestniczą jedynie produkty charakteryzujące się tradycyjnym składem lub tradycyjnym sposobem wytwarzania, szczególnie jakością wynikającą z ich tradycyjnego charakteru lub wyrażającą ich tradycyjny charakter. Ponadto produkty te posiadają szczególną jakość lub reputację odróżniającą je od produktów należących do tej samej kategorii. W przypadku produktów produkcji podstawowej dodatkowym wymogiem jest tradycyjna rasa lub tradycyjna odmiana. Za tradycyjne rasy i odmiany uważa się te, które użytkowano przed 1956 r. Ponadto za tradycyjny uważa się produkt, który posiada co najmniej 50-letnią historię wytwarzania.

Jakość Tradycja jest systemem, w którym producenci wytwarzają dany produkt zgodnie z zadeklarowaną specyfikacją produktu, a zgodność z tą specyfikacją jest weryfikowana przez niezależny organ kontrolny. Producenci są zobowiązani do posiadania certyfikatu zgodności, potwierdzającego wytwarzanie produktu zgodnie ze specyfikacją. Certyfikat taki może być wydany tylko przez jednostkę certyfikującą akredytowaną zgodnie z normą PN-EN 45011 w zakresie umożliwiającym sprawdzenie zgodności ze specyfikacją i upoważnioną przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o rolnictwie ekologicznym (Dz. U. Nr 93, poz. 898)⁵⁾ lub z ustawą z dnia 17 grudnia 2004 r. o rejestracji i ochronie nazw i oznaczeń produktów rolnych i środków spożywczych oraz o produktach tradycyjnych (Dz. U. z 2005 r. Nr 10, poz. 68 oraz z 2008 r. Nr 171, poz. 1056 i Nr 216, poz. 1368).

Jakość Tradycja jest systemem otwartym dla wszystkich producentów, a udział w systemie

jest dobrowolny. Warunkiem uczestnictwa jest złożenie przez producenta wniosku, z załącznikami, do Polskiej Izby Produktu Regionalnego i Lokalnego (właściciela znaku gwarancyjnego „Jakość Tradycja”), poddanie się kontrolom oraz przestrzeganie zasad, które mają zagwarantować produkcję żywności wysokiej jakości. O prawie do używania znaku Jakość Tradycja decyduje Kapituła Znaku Jakościowego Jakość Tradycja.

Jakość Tradycja jest systemem przejrzystym i zapewnia pełną możliwość identyfikacji wytworzonych w ramach tego systemu produktów. Jedną z podstawowych zasad w systemie „Jakość Tradycja” jest możliwość identyfikowania miejsca pochodzenia produktu. Cel ten jest osiąganym poprzez odpowiednie obowiązki nałożone na producentów uprawnionych do posługiwania się znakiem Jakość Tradycja. Są oni obowiązani do przyjęcia procedur postępowania, które mają na celu zapewnić stałe monitorowanie produktu, w szczególności monitorowanie pochodzenia surowców wykorzystywanych do produkcji oraz odbiorców pośrednich produktu. Producenci są również obowiązani do produkcji zgodnie z zadeklarowaną specyfikacją produktu, każdorazowego dostarczania Kapitułce Znaku Jakościowego Jakość Tradycja aktualnego certyfikatu zgodności, przechowywania dokumentacji kontroli związanej z posiadaniem certyfikatu zgodności oraz każdorazowego dostarczania jej Kapitułce Znaku Jakościowego Jakość Tradycja.

Jakość Tradycja jest systemem produkcji, który odpowiada przewidywanej koniunkturze na rynku. Jest on jedną z odpowiedzi na stale zwiększające się wymagania konsumentów, jak i innych uczestników rynku, którzy oczekują od produktów rolnych trafiających na rynek spełniania surowych kryteriów w zakresie jakości żywności. Wybór produktu opatrzonego symbolem Jakość Tradycja jest dla konsumenta gwarancją jego tradycyjnego charakteru, wyrażającego się składem, sposobem wytwarzania oraz szczególną jakością odróżniającą go od innych produktów należących do tej samej kategorii.”,

- w części „Lista produktów kwalifikujących się do pomocy w ramach mechanizmu jakości wybranego w ramach działania „Uczestnictwo rolników w systemach jakości żywności””:
- w pkt 3 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

Produkty integrowanej produkcji (IP) w rozumieniu ustawy z dnia 18 grudnia 2003 r. o ochronie roślin (Dz. U. z 2008 r. Nr 133, poz. 849, z późn. zm.⁶⁾) obejmują wyłącznie nieprzetworzone produkty pochodzenia roślinnego, dla których zostały opracowane i zaakceptowane metodyki produkcji integrowanej.”,

⁵⁾ Aktualny stan prawny: ustawa z dnia 25 czerwca 2009 r. o rolnictwie ekologicznym (Dz. U. Nr 116, poz. 975).

⁶⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2008 r. Nr 227, poz. 1505 oraz z 2009 r. Nr 20, poz. 106, Nr 31, poz. 206 i Nr 98, poz. 817.

- dodaje się pkt 4 w brzmieniu:

„4. Produkty wymienione w załączniku I do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską przeznaczone do spożycia przez ludzi opatrzone znakiem Jakość Tradycja.”,
- w części „Wskazanie oficjalnych organów odpowiedzialnych za nadzór nad funkcjonowaniem systemu jakości oraz opis ustaleń organizacyjnych dotyczących nadzoru”:
  - w lit. c zdanie ostatnie otrzymuje brzmienie:

„Prowadzi kontrolę szkoleń dotyczących IP w zakresie realizacji programu szkoleń i wydawania zaświadczeń potwierdzających ich ukończenie.”,
- dodaje się lit. d w brzmieniu:

„d) Jakość Tradycja

Polska Izba Produktu Regionalnego i Lokalnego

Polska Izba Produktu Regionalnego i Lokalnego sprawuje nadzór nad systemem Jakość Tradycja zgodnie z regulaminem używania wspólnego znaku gwarancyjnego. Przyjmuje wnioski o uczestnictwo w systemie, wydaje decyzję o nadaniu znaku Jakość Tradycja oraz deleguje przedstawicieli do Kapituły decydującej o przyjęciu danego produktu do systemu.

Kapituła Znaku Jakościowego Jakość Tradycja

Kapituła jest odpowiedzialna za rozpatrywanie i akceptację wniosków o wpis do systemu i udzielenie prawa do używania Znaku Jakość Tradycja. Kapituła odpowiedzialna jest za sprawdzenie wniosku, może zaproponować zmiany w specyfikacji, może zmienić lub dookreślić częstotliwość i zakres kontroli, odrzucić wniosek oraz w szczególnych przypadkach pozbawić lub przywrócić prawo do używania znaku. W jej skład wchodzi przedstawiciele Izby, samorządu terytorialnego i eksperci.

Jednostki certyfikujące

Jednostki certyfikujące są upoważnione do przeprowadzania kontroli, wydawania i cofania certyfikatów zgodności ze specyfikacją. Jednostki muszą zostać akredytowane zgodnie z normą PN-EN 45011 w zakresie umożliwiającym sprawdzenie zgodności ze specyfikacją przez Polskie Centrum Akredytacji oraz zostać upoważnione przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Polskie Centrum Akredytacji

Polskie Centrum Akredytacji to urząd udzielający akredytacji jednostkom certyfikującym zgodnie z programem akredytacji jednostek certyfikujących produkty regionalne i tradycyjne w od-

niesieniu do wymagań normy PN-EN 45011:2000 DAC-06. Polskie Centrum Akredytacyjne jest organem niezależnym od Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.”,

- w części „Wysokość wsparcia według rodzaju kwalifikującego się systemu” akapit pierwszy otrzymuje brzmienie:
  - „1. System Chronionych Nazw Pochodzenia, Chronionych Oznaczeń Geograficznych i Gwarantowanych Tradycyjnych Specjalności — 3 200 zł (819,7 euro)/rok przez pięć lat.
  - 2. Rolnictwo ekologiczne — 996 zł (255,1 euro)/rok przez pięć lat.
  - 3. Integrowana produkcja — 2 750 zł (704,4 euro)/rok przez pięć lat — w przypadku tego systemu suma kosztów jego wprowadzenia i składki na rzecz grupy producentów, bez uwzględniania kosztów kontroli zewnętrznej zwracana jest do kwoty 750 zł (192,1 euro)/rok.
  - 4. System Jakość Tradycja — 1 470 zł (376,9 euro)/rok przez pięć lat.”,

g) w działaniu „Działania informacyjne i promocyjne”:

- w części „Lista systemów kwalifikujących się do pomocy w ramach mechanizmu jakości, wybranego w ramach działania „Działania informacyjne i promocyjne”” pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2. systemy krajowe:

- a) Integrowana produkcja (IP) w rozumieniu ustawy z dnia 18 grudnia 2003 r. o ochronie roślin (Dz. U. z 2008 r. Nr 133, poz. 849, z późn. zm.⁷⁾);
  - b) system Jakość Tradycja uznany za krajowy system jakości żywności na mocy decyzji Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 12 czerwca 2007 r.;
  - c) inne krajowe systemy jakości żywności.”.
- w części „Uzasadnienie dla wsparcia systemu Produkcji Integrowanej” akapit trzeci otrzymuje brzmienie:

„**Integrowana produkcja (IP)** jest systemem, który obejmuje opisy produktów, a zgodność z tymi opisami jest weryfikowana przez niezależny organ kontrolny. Produkt w systemie IP jest uzyskiwany zgodnie z zasadami określonymi w ustawie z dnia 18 grudnia 2003 r. o ochronie roślin (Dz. U. z 2008 r. Nr 133, poz. 849, z późn. zm.⁸⁾) oraz w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 26 lipca 2004 r. w sprawie integrowanej produkcji (Dz. U. Nr 178, poz. 1834, z późn. zm.).

⁷⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2008 r. Nr 227, poz. 1505 oraz z 2009 r. Nr 20, poz. 106, Nr 31, poz. 206 i Nr 98, poz. 817.

⁸⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2008 r. Nr 227, poz. 1505 oraz z 2009 r. Nr 20, poz. 106, Nr 31, poz. 206 i Nr 98, poz. 817.

Produkcja w systemie IP prowadzona jest w oparciu o szczegółowe metodyki zatwierdzone przez Głównego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa, które dokładnie określają sposób prowadzenia upraw. Zgodność sposobu prowadzenia upraw z metodykami IP oraz obowiązującymi przepisami prawa w tym zakresie weryfikowana jest w trakcie przeprowadzanych kontroli, obejmujących:

- kontrolę Notatnika IP obejmującą wszystkich producentów;
  - kontrolę w gospodarstwie w trakcie wegetacji roślin;
  - kontrolę jakości płodów rolnych.”,
- po części „Uzasadnienie dla wsparcia systemu Produkcji Integrowanej” dodaje się część „Uzasadnienie wsparcia dla systemu Jakość Tradycja” w brzmieniu:

„Uzasadnienie wsparcia dla systemu Jakość Tradycja

System Jakość Tradycja spełnia wszystkie kryteria stawiane systemom jakości żywności przyjmowanym przez państwa członkowskie, określone w rozporządzeniu Komisji (WE) nr 1974/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. ustanawiającym szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) (Dz. Urz. UE L 368 z 23.12.2006, str. 15).

Jakość Tradycja to system, w którym do produkcji używa się wyłącznie surowców, których pochodzenie jest identyfikowalne i które nie zawierają komponentów GMO. W systemie tym uczestniczą jedynie produkty charakteryzujące się tradycyjnym składem lub tradycyjnym sposobem wytwarzania, szczególnie jakością wynikającą z ich tradycyjnego charakteru lub wyrażającą ich tradycyjny charakter. Ponadto produkty te posiadają szczególną jakość lub reputację odróżniającą je od produktów należących do tej samej kategorii. W przypadku produktów produkcji podstawowej dodatkowym wymogiem jest tradycyjna rasa lub tradycyjna odmiana. Za tradycyjne rasy i odmiany uważa się te, które użytkowano przed 1956 r. Ponadto za tradycyjny uważa się produkt, który posiada co najmniej 50-letnią historię wytwarzania.

Jakość Tradycja jest systemem, w którym producenci wytwarzają dany produkt zgodnie z zadeklarowaną specyfikacją produktu, a zgodność z tą specyfikacją jest weryfikowana przez niezależny organ kontrolny. Producenci są zobowiązani do posiadania certyfikatu zgodności, potwierdzającego wytwarzanie produktu zgodnie ze specyfikacją. Certyfikat taki może być wydany tylko przez jednostkę certyfikującą akredytowaną zgodnie z normą PN-EN 45011 w zakresie umożliwiającym sprawdzenie zgodności ze specyfikacją i upoważnioną przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o rolnictwie ekologicznym (Dz. U.

Nr 93, poz. 898)⁹⁾ lub z ustawą z dnia 17 grudnia 2004 r. o rejestracji i ochronie nazw i oznaczeń produktów rolnych i środków spożywczych oraz o produktach tradycyjnych (Dz. U. z 2005 r. Nr 10, poz. 68 oraz z 2008 r. Nr 171, poz. 1056 i Nr 216, poz. 1368).

Jakość Tradycja jest systemem otwartym dla wszystkich producentów, a udział w systemie jest dobrowolny. Warunkiem uczestnictwa jest złożenie przez producenta wniosku, z załącznikami, do Polskiej Izby Produktu Regionalnego i Lokalnego (właściciela znaku gwarancyjnego „Jakość Tradycja”), poddanie się kontrolom oraz przestrzeganie zasad, które mają zagwarantować produkcję żywności wysokiej jakości. O prawie do używania znaku Jakość Tradycja decyduje Kapituła Znaku Jakościowego Jakość Tradycja.

Jakość Tradycja jest systemem przejrzystym i zapewnia pełną możliwość identyfikacji wytworzonych w ramach tego systemu produktów. Jedną z podstawowych zasad w systemie Jakość Tradycja jest możliwość identyfikowania miejsca pochodzenia produktu. Cel ten jest osiąganym poprzez odpowiednie obowiązki nałożone na producentów uprawnionych do posługiwania się znakiem Jakość Tradycja. Są oni obowiązani do przyjęcia procedur postępowania, które mają na celu zapewnić stałe monitorowanie produktu, w szczególności monitorowanie pochodzenia surowców wykorzystywanych do produkcji oraz odbiorców pośrednich produktu. Producenci są również obowiązani do produkcji zgodnie z zadeklarowaną specyfikacją produktu, każdorazowego dostarczenia Kapitułce Znaku Jakościowego Jakość Tradycja aktualnego certyfikatu zgodności, przechowywania dokumentacji kontroli związanej z posiadaniem certyfikatu zgodności oraz każdorazowego dostarczania jej Kapitułce Znaku Jakościowego Jakość Tradycja.

Jakość Tradycja jest systemem produkcji, który odpowiada przewidywanej koniunkturze na rynku. Jest on jedną z odpowiedzi na stale zwiększające się wymagania konsumentów, jak i innych uczestników rynku, którzy oczekują od produktów rolnych trafiających na rynek spełniania surowych kryteriów w zakresie jakości żywności. Wybór produktu opatrzonego symbolem „Jakość Tradycja” jest dla konsumenta gwarancją jego tradycyjnego charakteru, wyrażającego się składem, sposobem wytwarzania oraz szczególną jakością odróżniającą go od innych produktów należących do tej samej kategorii.”,

- w części „Lista produktów kwalifikujących się do pomocy w ramach poszczególnych systemów mechanizmu jakości wybranych w ramach działania „Działania informacyjne i promocyjne””:
- w pkt 3 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

⁹⁾ Aktualny stan prawny: ustawa z dnia 25 czerwca 2009 r. o rolnictwie ekologicznym (Dz. U. Nr 116, poz. 975).

Produkty integrowanej produkcji (IP) w rozumieniu ustawy z dnia 18 grudnia 2003 r. o ochronie roślin (Dz. U. z 2008 r. Nr 133, poz. 849, z późn. zm.¹⁰⁾) obejmują wyłącznie nieprzetworzone produkty pochodzenia roślinnego, dla których zostały opracowane i zaakceptowane metodyki produkcji integrowanej.”,

— dodaje się pkt 4 w brzmieniu:

„4. Produkty rolne i środki spożywcze przeznaczone do spożycia przez ludzi opatrzone znakiem Jakość Tradycja.”,

— akapit:

„Spójność z pierwszym filarem WPR. Kryteria i zasady administracyjne mające na celu zapewnienie, że operacje korzystające w sposób wyjątkowy ze wsparcia rozwoju obszarów wiejskich w mechanizmach wsparcia wymienionych w załączniku I do rozporządzenia Rady (WE) nr 1974/2006 oraz w systemach wsparcia ustanowionych rozporządzeniem Rady (WE) nr 2826/2000.”

zastępuje się akapitem:

„Spójność z pierwszym filarem WPR. Kryteria i zasady administracyjne mające na celu zapewnienie, że operacje korzystające w sposób wyjątkowy ze wsparcia rozwoju obszarów wiejskich w mechanizmach wsparcia wymienionych w załączniku I do rozporządzenia Rady (WE) nr 1974/2006 oraz w systemach wsparcia ustanowionych rozporządzeniem Rady (WE) nr 3/2008”;

3) w rozdziale 5 w podrozdziale 5.3 w pkt 5.3.2 „OŚ 2 Poprawa środowiska naturalnego i obszarów wiejskich”:

a) w działaniu „Wspieranie gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW)” w części „Podstawowe wymagania” akapity pierwszy i drugi otrzymują brzmienie:

„Podstawowe wymagania oznaczają normy obowiązkowe zgodnie z art. 4 i 5 oraz załącznikiem III i IV rozporządzenia Rady (WE) nr 1782/2003¹¹⁾.”

Harmonogram wdrażania tych wymogów określają właściwe przepisy prawa wspólnotowego.”,

b) w działaniu „Program rolnośrodowiskowy (Płatności rolnośrodowiskowe)”:

— w części „Podstawa prawna” akapit pierwszy otrzymuje brzmienie:

„Artykuł 36 lit. a) ppkt iv i artykuł 39 rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) (Dz. Urz. UE L 277 z 21.10.2005, str. 1, z późn. zm.).”,

— w części „Podstawowe wymagania”:

— akapity drugi i trzeci otrzymują brzmienie:

„Podstawowe wymagania dla programu rolnośrodowiskowego obejmują (zgodnie z art. 39 ust. 3 rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005) minimalne normy (art. 5 rozporządzenia Rady (WE) nr 1782/2003¹²⁾), wymogi podstawowe w zakresie zarządzania (SMR) oraz prawodawstwo krajowe (załącznik 11 do Programu). Prawodawstwo krajowe zawiera wymagania w zakresie stosowania nawozów naturalnych i mineralnych, które są zgodne z dyrektywą 91/676/EWG i dotyczą gospodarstw leżących poza obszarami szczególnie narażonymi (OSN). Dodatkowo podstawowe wymagania określone w prawodawstwie krajowym dotyczą utrzymywania czystości i porządku w gospodarstwie oraz ochrony siedlisk.

Podstawowe wymagania stanowią punkt odniesienia do sporządzenia kalkulacji płatności rolnośrodowiskowych. Harmonogram wdrażania tych wymogów określają właściwe przepisy prawa wspólnotowego.”,

— uchyla się akapit czwarty,

— w części „Powierzchnia realizacji i zasady łączenia pakietów rolnośrodowiskowych”:

— akapit pierwszy otrzymuje brzmienie:

„Pakiety rolnośrodowiskowe będą realizowane przez beneficjenta zgodnie z postanowieniami zawartymi w planie działalności rolnośrodowiskowej. W gospodarstwie rolnym można realizować dowolną liczbę pakietów, a płatności rolnośrodowiskowe wynikające z realizacji różnych pakietów będą sumowane na danej powierzchni. W danym gospodarstwie rolnym nie można realizować jednocześnie pakietu 2. Rolnictwo ekologiczne i pakietu 1. Rolnictwo zrównoważone. Dodatkowo beneficjent pakietu 2. Rolnictwo ekologiczne nie może łączyć tego pakietu z pakietem 8. Ochrona gleb i wód. Ponadto beneficjent pakietu 2.

¹⁰⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2008 r. Nr 227, poz. 1505 oraz z 2009 r. Nr 20, poz. 106, Nr 31, poz. 206 i Nr 98, poz. 817.

¹¹⁾ Aktualny stan prawny: art. 5 i 6 rozporządzenia Rady (WE) nr 73/2009 z dnia 19 stycznia 2009 r. ustanawiającego wspólne zasady dla systemów wsparcia bezpośredniego dla rolników w ramach wspólnej polityki rolnej i ustanawiającego określone systemy wsparcia dla rolników, zmieniającego rozporządzenia (WE) nr 1290/2005, (WE) nr 247/2006, (WE) nr 378/2007 oraz uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1782/2003 (Dz. Urz. UE L 30 z 31.01.2009, str. 16).

¹²⁾ Aktualny stan prawny: art. 5 i 6 rozporządzenia Rady (WE) nr 73/2009 z dnia 19 stycznia 2009 r. ustanawiającego wspólne zasady dla systemów wsparcia bezpośredniego dla rolników w ramach wspólnej polityki rolnej i ustanawiającego określone systemy wsparcia dla rolników, zmieniającego rozporządzenia (WE) nr 1290/2005, (WE) nr 247/2006, (WE) nr 378/2007 oraz uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1782/2003 (Dz. Urz. UE L 30 z 31.01.2009, str. 16).

Rolnictwo ekologiczne nie może łączyć tego pakietu w zakresie wariantów 2.3 i 2.4 na tej samej powierzchni z:

- pakietem 4. Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych poza obszarami Natura 2000,
- pakietem 5. Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000.

Pozostałe pakiety rolnośrodowiskowe mogą być łączone w gospodarstwie rolnym.

Pakiet 3. Ekstensywne trwałe użytki zielone, pakiet 4. Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych poza obszarami Natura 2000 oraz pakiet 5. Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000 nie mogą być realizowane na tej samej powierzchni.”,

- tabela otrzymuje brzmienie:

„Zasady łączenia pakietów rolnośrodowiskowych na tej samej powierzchni

	Pakiet 1	Pakiet 2	Pakiet 3	Pakiet 4	Pakiet 5	Pakiet 6	Pakiet 7	Pakiet 8	Pakiet 9
Pakiet 1		-	X	X	X	+	+	+	+
Pakiet 2	-		+	-	-	+	+	-	+
Pakiet 3	X	+		-	-	X	+	X	+
Pakiet 4	X	-	-		-	X	+	X	+
Pakiet 5	X	-	-	-		X	+	X	+
Pakiet 6	+	+	X	X	X		+	+	+
Pakiet 7	+	+	+	+	+	+		+	+
Pakiet 8	+	-	X	X	X	+	+		+
Pakiet 9	+	+	+	+	+	+	+	+	

- (x) pakiety nie łączą się, gdyż dotyczą innych grup użytków rolnych;
- (+) pakiety można łączyć;
- (-) pakietów nie można łączyć.”,

- w części „Kryteria dostępu” akapit trzeci otrzymuje brzmienie:
 „Beneficjenci Działania 4 „Wspieranie przedsięwzięć rolnośrodowiskowych i poprawy dobrostanu zwierząt” w ramach PROW na lata 2004–2006 mogą przekształcić swoje zobowiązanie na nowe 5-letnie zobowiązanie w ramach działania „Program rolnośrodowiskowy” w ramach PROW na lata 2007–2013, pod warunkiem spełnienia wymagań określonych w przepisach krajowych.”;

- 4) w rozdziale 5 w podrozdziale 5.3 w pkt 5.3.3 „OŚ 3 Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej”:

- a) w działaniu „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” w części „Główne kryteria demarkacyjne” tabela otrzymuje brzmienie:

„Działanie/Fundusz	Linie demarkacyjne
„Modernizacja gospodarstw rolnych” /EFRROW	Zakres pomocy – projekty dotyczące produkcji rolnej.
„Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej”/EFRROW	– Wysokość pomocy – minimum 100 tys. zł. – Wnioskodawca – przedsiębiorca (w przypadku osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą osoba ta nie podlega ubezpieczeniu w KRUS na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników). – Pomoc może być przyznana na projekty dotyczące przetwórstwa i wprowadzania do obrotu produktów rolnych objętych załącznikiem 1 do Traktatu Wspólnot Europejskich, z wyłączeniem produktów rybnych, przy czym produkt będący wynikiem przetwarzania powinien być również produktem rolnym – stanowi to linię demarkacyjną ; programami współfinansowanymi w ramach Wspólnej Polityki Rybackiej i funduszy strukturalnych w latach 2007–2013.

„Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” /EFRR	Wnioskodawca – przedsiębiorca (w przypadku osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą osoba ta nie podlega w pełnym zakresie ubezpieczeniu w KRUS na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników).
Fundusze Strukturalne – EFRR i ESF	<p>W działaniu „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” beneficjentem jest osoba fizyczna ubezpieczona w KRUS na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników, jako rolnik, małżonek rolnika lub domownik. Działanie „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” przewiduje wsparcie inwestycyjne. Pomoc ma postać zwrotu części kosztów kwalifikowalnych związanych z dodatkową działalnością nierolniczą podejmowaną lub rozwijaną przez rolników (członków gospodarstwa domowego). ESF przewiduje wsparcie na cele związane ze zdobyciem nowych kwalifikacji zawodowych w dziedzinie innej niż rolnictwo.</p> <p>W pozostałych programach (PO Innowacyjna gospodarka, PO Kapitał Ludzki, Rozwój Polski Wschodniej, RPO) wspierane są przedsiębiorstwa. Osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą podlega ubezpieczeniu na podstawie przepisów o systemie ubezpieczeń społecznych.”</p>

b) w działaniu „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” w części „Główne kryteria demarkacyjne” tabela otrzymuje brzmienie:

„Działanie/Fundusz	Linie demarkacyjne
„Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej”/EFRR	<p>Wysokość pomocy – minimum 100 tys. zł.</p> <p>Pomoc może być przyznana na projekty dotyczące przetwórstwa i wprowadzania do obrotu produktów rolnych objętych załącznikiem 1 do Traktatu Wspólnot Europejskich, z wyłączeniem produktów rybnych, przy czym produkt będący wynikiem przetwarzania powinien być również produktem rolnym – stanowi to linię demarkacyjną z programami współfinansowanymi w ramach Wspólnej Polityki Rybackiej i funduszy strukturalnych w latach 2007–2013.</p>
„Różnicowanie działalności w kierunku nierolniczej” /EFRR	<p>1. Wysokość pomocy – maksimum 100 tys. zł.</p> <p>2. Wnioskodawca – rolnik, domownik, małżonek rolnika (osoba fizyczna niepodlegająca ubezpieczeniu w ZUS na podstawie przepisów o systemie ubezpieczeń społecznych).</p>
Fundusze Strukturalne – EFRR	<p>W RPO wsparcie dla mikroprzedsiębiorstw:</p> <p>a) wsparcie poza obszarami wiejskimi zdefiniowanymi w PROW - bez minimalnej wielkości wsparcia, każda działalność,</p> <p>b) wsparcie na obszarach wiejskich zdefiniowanych w PROW 2007–2013 w zakresie działalności wykraczającym poza zakres PKD w rozporządzeniu MRiRW – bez minimalnej wielkości wsparcia,</p> <p>c) wsparcie na obszarach wiejskich, zdefiniowanych w PROW 2007–2013, dla projektów o wartości (kwocie) dofinansowania powyżej 300 tys. zł.</p> <p>W pozostałych Programach (PO Innowacyjna</p>

	gospodarka, PO Rozwój Polski Wschodniej) – oświadczenie beneficjenta o finansowaniu przedsięwzięcia, w ramach projektu, w oparciu o wybrany jeden program.
Fundusze strukturalne – ESF	Wykluczenie z pomocy w ramach działania podmiotów, które w okresie poprzednich 2 lat korzystały ze wsparcia w ramach działania „Promocja przedsiębiorczości” PO Kapitał Ludzki. W ramach działania „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” w zakres kosztów kwalifikowalnych wchodzi wyłącznie koszty inwestycyjne oraz koszty ogólne ściśle związane z inwestycją realizowaną przez przedsiębiorcę, podczas gdy z ESF wspierane są szkolenia i doradztwo dla przedsiębiorców.”

c) w działaniu „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej” w części „Główne kryteria demarkacyjne” tabela otrzymuje brzmienie:

„Działanie/Fundusz	Linie demarkacyjne
„Modernizacja gospodarstw rolnych”/EFRROW	1. Beneficjent – osoba fizyczna, osoba prawna albo jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, prowadząca działalność rolniczą w zakresie produkcji roślinnej lub zwierzęcej.
Fundusze Strukturalne/Fundusz Spójności/EFRR	1. Zakres pomocy: – tworzenie i modernizacja wysypisk. 2. Lokalizacja projektu: – gospodarka odpadami – tylko gdy jest spójny z Krajowym lub Wojewódzkim Planem Gospodarki Odpadami, przedsięwzięcia z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi na obszarach nieobjętych PROW i obsługujące do 150 tys. mieszkańców (wyjątek stanowią projekty dot. wysypisk, które mogą być realizowane we wszystkich miejscowościach) w przypadku RPO lub min. 150 tys. mieszkańców w przypadku POLiŚ, – pozostałe typy projektów z zakresu infrastruktury technicznej w przypadku RPO – na podstawie kryterium z PROW (gminy wiejskiej itp.), natomiast demarkacje z POLiŚ – wielkość aglomeracji powyżej 15 tys. RLM. 3. Wysokość pomocy dla obszaru objętego PROW powyżej: – 4 000 000 zł – na projekty w zakresie gospodarki wodno-ściekowej,

	<ul style="list-style-type: none"> – 200 000 zł – na projekty w zakresie tworzenia systemu zbioru, segregacji, wywozu odpadów komunalnych, – 3 000 000 zł – na projekty w zakresie wytwarzania lub dystrybucji energii ze źródeł odnawialnych.”
--	---

5) w rozdziale 5 w podrozdziale 5.3 w pkt 5.3.4 „OŚ 4 LEADER”:

a) skreśla się wyrazy:

„Kod

4.”,

b) w działaniu „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju”:

– w części „Kod” akapit otrzymuje brzmienie:

„413.”,

– w części „Procedura i harmonogram wyboru lokalnych grup działania, w tym kryteria wyboru” akapit trzeci otrzymuje brzmienie:

„W miarę dostępnych środków przewiduje się drugi nabór wniosków LGD na realizację LSR. Najpóźniej 3 lata po podpisaniu umów z LGD na realizację LSR przewiduje się weryfikację działalności LGD pod względem realizacji LSR oraz potencjału organizacyjno-administracyjnego. Jeżeli działania realizowane przez LGD nie byłyby zgodne z LSR lub byłoby zagrożenie braku możliwości zrealizowania zaplanowanych celów, wówczas LGD zostanie wyłączona z możliwości dalszego realizowania LSR.”,

– w części „Kryteria dostępu i wyboru LGD”:

– w pkt 1 lit. f otrzymuje brzmienie:

„f) dopuszcza się możliwość działania na danym obszarze wyłącznie jednej LGD wybranej do realizacji LSR w ramach PROW 2007–2013;”,

– w pkt 2 w ppkt 2 lit. g otrzymuje brzmienie:

„g) Działania zaplanowane w LSR zapewniają udział partnerów lokalnych i mieszkańców w procesie przygotowania oraz wdrażania lub aktualizacji LSR;”,

– w pkt 2 w ppkt 2 uchyla się lit. h,

– w części „Zasady wyboru projektów przez lokalne grupy działania”:

– w akapicie pierwszym pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) projektów kwalifikujących się do udzielenia pomocy w ramach działań osi 3
– Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej, tj.:
– Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej,

– Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw,

– Odnowa i rozwój wsi,

w tym przypadku projekty muszą spełniać warunki przyznania pomocy określone dla poszczególnych działań osi 3.

Projekty odpowiadające działaniu „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” będą realizowane zgodnie z najszerszą definicją obszarów wiejskich, tj. na obszarze gmin wiejskich, gmin miejsko-wiejskich z wyłączeniem miast liczących powyżej 20 tys. mieszkańców oraz gmin miejskich z wyłączeniem miejscowości liczących powyżej 5 tys. mieszkańców.”,

– akapit drugi otrzymuje brzmienie:

„Samorząd województwa ogłasza nabór wniosków o przyznanie pomocy na wnioski LGD. LGD przygotowuje treść wezwania do składania wniosków, które będzie zawierać między innymi lokalne kryteria wyboru operacji do finansowania. Instytucje wdrażające współpracują z lokalnymi grupami działania w celu efektywnego wdrażania i zarządzania lokalnymi strategiami rozwoju.”,

– akapity czwarty i piąty otrzymują brzmienie:

„W przypadku projektów kwalifikujących się do udzielenia pomocy w ramach działań osi 3 – Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej, LGD bierze pod uwagę zgodność projektu z LSR oraz określonymi w niej lokalnymi kryteriami wyboru.

W przypadku małych projektów, LGD ocenia projekt pod względem zgodności z kryteriami dostępu, określonymi dla małych projektów, zgodności z LSR oraz określonymi w niej lokalnymi kryteriami wyboru.”,

– akapit siódmy otrzymuje brzmienie:

„Kryteria dostępu w przypadku małych projektów to m.in.:

- 1) zgodność projektu z LSR;
- 2) zgodność projektu z zakresem pomocy;
- 3) niefinansowanie projektu z innych środków publicznych, z wyłączeniem przypadku współfinansowania z Funduszu Kościelnego lub ze środków własnych jednostek samorządu terytorialnego.”,

- w części „Zakres pomocy” w pkt 2:
  - lit. h—j otrzymują brzmienie:
    - „h) zachowania lokalnego dziedzictwa kulturowego i historycznego, w tym przez:
      - odbudowę albo odnowienie lub oznakowanie budowli lub obiektów małej architektury wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzką ewidencją zabytków,
      - odnowienie dachów lub elewacji zewnętrznych budynków wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzką ewidencją zabytków,
      - remont lub wyposażenie muzeów,
      - remont lub wyposażenie świetlic wiejskich;
    - i) budowy/odbudowy małej infrastruktury turystycznej, w szczególności punktów widokowych, miejsc wypoczynkowych i biwakowych, tras narciarstwa biegowego i zjazdowego, tras rowerowych;
    - j) wykorzystania energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w celu poprawienia warunków prowadzenia działalności kulturalnej lub gospodarczej, z wyłączeniem rolniczej.”,
  - uchyla się lit. k—m,
- w części „Definicja beneficjenta” akapit drugi otrzymuje brzmienie:
  - „W przypadku małych projektów:
    - osoby fizyczne będące obywatelami państw członkowskich UE, pełnoletnie, zamieszkałe na obszarze objętym lokalną strategią rozwoju lub wykonujące działalność na tym obszarze,
    - osoby prawne albo jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym ustawy nadają zdolność prawną, działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania,
    - osoby prawne utworzone na podstawie przepisów ustaw, w tym fundacje albo stowarzyszenia, które posiadają siedzibę na obszarze objętym LSR lub prowadzące działalność na tym obszarze.”,
- w części „Główne kryteria demarkacyjne”:
  - w pkt 1 tabela otrzymuje brzmienie:

„Działanie/Fundusz	Linie demarkacyjne
Fundusze Strukturalne – EFRR i ESF (w odniesieniu do działania: „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”)	<p>W działaniu „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” beneficjentem jest osoba fizyczna ubezpieczona w KRUS na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników, jako rolnik, małżonek rolnika lub domownik.</p> <p>Działanie „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” przewiduje wsparcie inwestycyjne. Pomoc ma postać zwrotu części kosztów kwalifikowalnych związanych z dodatkową działalnością nierolniczą podejmowaną lub rozwijaną przez rolników (członków gospodarstwa domowego).</p> <p>ESF przewiduje wsparcie na cele związane ze zdobyciem nowych kwalifikacji zawodowych w dziedzinie innej niż rolnictwo.</p> <p>W pozostałych programach (PO Innowacyjna gospodarka, PO Kapitał Ludzki, PO Rozwój Polski Wschodniej, RPO) wspierane są przedsiębiorstwa. Osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą podlega ubezpieczeniu na podstawie przepisów o systemie ubezpieczeń społecznych.</p>

<p>Fundusze Strukturalne – EFRR, ESF</p> <p>(w odniesieniu do działania: „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”)</p>	<p>EFRR</p> <p>W RPO wsparcie dla mikroprzedsiębiorstw:</p> <p>a) wsparcie poza obszarami wiejskimi zdefiniowanymi w PROW – bez minimalnej wielkości wsparcia, każda działalność,</p> <p>b) wsparcie na obszarach wiejskich zdefiniowanych w PROW 2007–2013 w zakresie działalności wykraczającym poza zakres PKD w rozporządzeniu MRiRW – bez minimalnej wielkości wsparcia,</p> <p>c) wsparcie na obszarach wiejskich, zdefiniowanych w PROW 2007–2013, dla projektów o wartości (kwocie) dofinansowania powyżej 300 tys. zł.</p> <p>W pozostałych Programach (PO Innowacyjna gospodarka, PO Rozwój Polski Wschodniej) – oświadczenie beneficjenta o finansowaniu przedsięwzięcia, w ramach projektu, w oparciu o jeden wybrany program.</p> <p>ESF</p> <p>Wykluczenie z pomocy w ramach działania podmiotów, które w okresie poprzednich 2 lat korzystały ze wsparcia w ramach działania „Promocja przedsiębiorczości” PO Kapitał Ludzki.</p> <p>W ramach działania w zakres kosztów kwalifikowalnych wchodzi wyłącznie koszty inwestycyjne oraz koszty ogólne ściśle związane z inwestycją realizowaną przez przedsiębiorcę, podczas gdy z ESF wspierane są szkolenia i doradztwo dla przedsiębiorców.</p>
<p>Fundusze Strukturalne – EFRR</p> <p>(w odniesieniu do działania: „Odnowa i rozwój wsi”)</p>	<p>Na obszarach objętych PROW 2007–2013 – wsparcie w ramach RPO może być udzielone na projekty infrastrukturalne o wartości powyżej 500 tys. zł.</p> <p>Na obszarach nieobjętych PROW 2007–2013 – bez granicy wartości projektu.”</p>

– w pkt 2 tabela otrzymuje brzmienie:

„Działanie/Fundusz	Linie demarkacyjne
„Odnowa i rozwój wsi”	Wysokość wsparcia powyżej 25 tys. zł na projekt.
Fundusze Strukturalne – EFRR, ESF	<p>W ramach PO Kapitał Ludzki przewiduje się wsparcie aktywności lokalnych inicjatyw działających na rzecz: zatrudnienia, integracji społecznej i edukacji realizowanych w ramach priorytetu VI, VII i VIII.</p> <p>Wsparcie skierowane będzie do mieszkańców gmin wiejskich, miejsko-wiejskich oraz miast do 25 tys. mieszkańców. Wsparcie udzielane będzie w formie „małych grantów”.</p> <p>Wsparcie będzie stanowiło uzupełnienie działań realizowanych w ramach PROW (w zakresie pozarolniczym) oraz będzie przygotowywać mieszkańców obszarów wiejskich do zwiększonej aktywności w ramach pozostałych obszarów wsparcia PO KL.</p> <p>Od beneficjenta osi 4 wymagane będzie oświadczenie o niefinansowaniu projektu z innych środków publicznych z wyłączeniem środków własnych jednostek samorządu terytorialnego oraz Funduszu Kościelnego.</p> <p>Natomiast w RPO wsparcie może dotyczyć m.in. projektów wymienionych w lit.: c), d), h), i).</p> <p>Od beneficjenta osi 4 wymagane będzie oświadczenie o niefinansowaniu projektu z innych środków publicznych z wyłączeniem środków własnych jednostek samorządu terytorialnego oraz Funduszu Kościelnego.</p>
Program Operacyjny Zrównoważony Rozwój Sektora Rybołówstwa i Nadbrzeżnych Obszarów Rybackich (PO ZRSRINOR)	W ramach zapobiegania nieprawidłowemu podwójnemu finansowaniu z różnych instrumentów wspólnotowych opracowane zostaną przez Instytucje Zarządzające odpowiednie mechanizmy koordynacji pomiędzy programami. Mechanizmy opierać się będą na przedstawianiu przez beneficjentów oświadczeń o niefinansowaniu projektów z innych środków publicznych.”

c) w działaniu „Wdrażanie projektów współpracy”:

– część „**Kod działania**” otrzymuje brzmienie:

„**Kod działania**
421”

– w części „Procedura i harmonogram wyboru projektów współpracy, w tym kryteria wyboru” akapity pierwszy i drugi otrzymują brzmienie:

„**Procedura i harmonogram wyboru projektów współpracy**

Wniosek o przyznanie pomocy LGD składa do SW. W przypadku pozytywnego rozpatrzenia wniosku, SW zawiera z LGD umowę, na podstawie której jest przyznawana pomoc.

W przypadku operacji polegającej na realizacji projektu współpracy, SW dokonuje oceny projektu współpracy w oparciu o kryteria wyboru określone dla projektów współpracy.

Wnioski o przyznanie pomocy można składać do SW najwcześniej w dniu, w którym został dokonany wybór LGD do realizacji LSR, a najpóźniej odpowiednio:

– w przypadku operacji polegającej na przygotowaniu projektu współpracy – do dnia 30 czerwca 2013 r.,

– w przypadku operacji polegającej na realizacji projektu współpracy – do dnia 31 grudnia 2013 r.,

– uchyla się część „Harmonogram wyboru i realizacji projektów współpracy”,

d) w działaniu „Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja”:

— część „Kod działania” otrzymuje brzmienie:

„Kod działania
431”

— „Udział kosztów bieżących w budżecie lokalnej grupy działania” otrzymuje brzmienie:

„Udział kosztów bieżących w budżecie lokalnej grupy działania

Koszty bieżące lokalnej grupy działania mogą stanowić koszt kwalifikowalny jedynie do wysokości 15 % sumy zrefundowanych kosztów kwalifikowalnych wszystkich operacji zgodnych z LSR zrealizowanych w okresie realizacji LSR.”,

— akapity w brzmieniu:

„Udział wydatków ponoszonych w ramach art. 59 (a) do (d) rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 na nabywanie umiejętności oraz aktywizację w ramach osi Leader

Na działanie 4.31 przeznaczono 152 000 000,00 EUR. W ramach tego działania finansowane są koszty bieżące LGD, nabywanie umiejętności i aktywizacja.”

zastępuje się akapitami w brzmieniu:

„Wydatki na nabywanie umiejętności oraz aktywizację w ramach osi Leader

Szacuje się, że wydatki na nabywanie umiejętności i aktywizację w ramach osi Leader osiągną wartość 34 000 000,00 euro.”,

— w części „Główne kryteria demarkacyjne” tabela otrzymuje brzmienie:

„Działanie/Fundusz	Linie demarkacyjne
Fundusze Strukturalne – ESF	<p>W ramach PO Kapitał Ludzki wsparcie ukierunkowane będzie na:</p> <ul style="list-style-type: none"> – inicjatywy pobudzające świadomość mieszkańców obszarów wiejskich i zwiększające zaangażowanie w sprawy zatrudnienia, integracji społecznej i edukacji – działania informacyjno – promocyjne i szkoleniowe dotyczące aktywnych postaw społeczności lokalnych – wsparcie aktywności lokalnych inicjatyw działających na rzecz: zatrudnienia; integracji społecznej; adaptacyjności pracowników, przedsiębiorców i przedsiębiorstw; przedsiębiorczości i edukacji. <p>Od beneficjenta osi 4 wymagane będzie oświadczenie o niefinansowaniu projektu z innych środków publicznych.</p> <p>W odniesieniu do RPO wsparcie może dotyczyć operacji realizowanych w ramach „Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja” m.in. z zakresu turystyki, marketingu gospodarczego, promocji i rozwoju produktów markowych, rozwoju otoczenia biznesu, promocji, platform e-usług, aktywizacji zawodowej.”</p>

6) w rozdziale 9 po akapicie piątym dodaje się akapit w brzmieniu:

„Pomoc doradcza w zakresie leśnictwa przewidziana w ramach działania „Korzystanie z usług doradczych przez rolników i posiadaczy lasów” stanowi pomoc *de minimis*.”;

7) w rozdziale 10:

a) w podrozdziale 10.2:

— w części „Modernizacja lub budowa zakładów przetwórstwa produktów rolnych lub infrastruktury handlu hurtowego produktami rolnymi” dodaje się akapit w brzmieniu:

„W zakresie Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka pomoc dotyczy głównie wytwarzania produktów nieobjętych załącznikiem nr 1 do Traktatu Wspólnot Europejskich. W przypadku operacji dotyczących wytwarzania produktów rolnych szczególności

we informacje o zasadach wsparcia zostały zawarte w dokumencie *Linia demarkacyjna pomiędzy Programami Operacyjnymi Polityki Spójności, Wspólnej Polityki Rolnej i Wspólnej Polityki Rybackiej.*”,

— w części „Drogi gminne, powiatowe, wojewódzkie”:

— uchyla się akapit drugi,

— akapit trzeci otrzymuje brzmienie:

„W ramach regionalnych programów operacyjnych budowane będą drogi: wojewódzkie, powiatowe i gminne z wyłączeniem dróg wydzielanych lub przebudowywanych w ramach projektów scaleniowych. Ponadto w RPO będą wspierane działania w zakresie: bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz Inteligentnych Systemów Transportu na drogach podlegających jednostkom samorządu terytorialnego (j.s.t.).”,

— w części „Inwestycje związane z tworzeniem lub rozwojem mikroprzedsiębiorstw” akapity piąty i szósty otrzymują brzmienie:

„W ramach regionalnych programów operacyjnych ze środków EFRR są planowane do realizacji inwestycje w zakresie wsparcia tworzenia i rozwoju mikroprzedsiębiorstw (także start-upów):

- wsparcie operacji realizowanych poza obszarami wiejskimi zdefiniowanymi w Programie — bez względu na wysokość wsparcia i rodzaj działalności,
- wsparcie operacji realizowanych na obszarach wiejskich zdefiniowanych w Programie w zakresie działalności innych niż określone w przepisach krajowych dla działania „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” — bez minimalnej wielkości wsparcia,
- wsparcie operacji realizowanych na obszarach wiejskich, zdefiniowanych w Programie, dla projektów o wartości (kwocie) dofinansowania powyżej 300 tys. zł.

W PO Kapitał Ludzki zaplanowano:

- dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej, w tym w formie spółdzielczej;
- promocja samozatrudnienia;
- doradztwo oraz szkolenia umożliwiające nabycie wiedzy i umiejętności niezbędnych do podjęcia działalności gospodarczej, w tym w formie spółdzielczej.”

b) w podrozdziale 10.3 część „Lokalne grupy działania” otrzymuje brzmienie:

„W ramach PROW 2007—2013 w działaniu pt: „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” lokalne grupy działania (LGD) będą realizowały lokalne strategie rozwoju, a celem ich działania będzie podniesienie jakości życia ludności wiejskiej. Wnioski o przyznanie pomocy będą mogły dotyczyć operacji kwalifikujących się do udzielenia pomocy w ramach działań osi 3 („Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”, „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”, „Odnowa i rozwój wsi”) oraz innych operacji, zwanych „małymi projektami”, niekwalifikujących się do wsparcia w ramach osi 3, ale przyczyniających się do osiągnięcia celów tej osi, tj. poprawy jakości życia lub większego zróżnicowania działalności gospodarczej na obszarze działania LGD.

W przypadku operacji realizowanych w ramach osi 4 zgodnie z kryteriami przyjętymi dla wybranych działań osi 3 („Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”, „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”, „Odnowa i rozwój wsi”) na obszarach w miejscowościach znajdujących się w granicach administracyjnych:

- 1) gmin wiejskich,
  - 2) gmin miejsko-wiejskich, z wyłączeniem miast liczących powyżej 5 tys. mieszkańców,
  - 3) gmin miejskich, z wyłączeniem miejscowości powyżej 5 tys. mieszkańców
- linia demarkacyjna z Funduszami Strukturalnymi będzie określona tak jak dla działań osi 3.

Natomiast w przypadku działania pt. „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” realizowanego na obszarach objętych LSR, tj. pozostałych obszarach wiejskich zgodnie z ich najszerszą definicją, linię demarkacyjną z Funduszami Strukturalnymi będzie wyznaczał rodzaj beneficjenta. W ramach Funduszy Strukturalnych wnioskodawcą będzie przedsiębiorca, który w przypadku osoby fizycznej, prowadzącej działalność gospodarczą, nie będzie podlegał ubezpieczeniu w KRUS na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Dla pozostałego zakresu pomocy w ramach „małych projektów” realizowanych na obszarach objętych LSR, potencjalni beneficjenci będą zobligowani do składania oświadczenia o niefinansowaniu operacji z innych środków publicznych z wyłączeniem środków własnych jednostek samorządu terytorialnego i Funduszu Kościelnego.

W stosunku do instrumentów wsparcia w ramach PO Kapitał Ludzki i „małych projektów” realizowanych w ramach podejścia Leader, w przypadku pokrywania się celów tych działań, zostaną przeprowadzone kontrole krzyżowe. Dotyczy to w szczególności operacji określonych w działaniu „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” — zakresu pomocy w ramach „małych projektów” w lit. a), c), d), g), tj. dotyczących organizacji szkoleń, rozwoju agroturystyki i turystyki na obszarach wiejskich, podnoszenia jakości produktów i usług oraz zakupu oprogramowania, urządzeń i sprzętu komputerowego.

Natomiast w RPO wsparcie może dotyczyć m.in. małych projektów wymienionych w lit.: c), d), h), i), tj. dotyczących turystyki na obszarach wiejskich, podnoszenia jakości produktów regionalnych, odnowy miejsc o znaczeniu historyczno-przyrodniczym oraz budowli charakterystycznych dla regionu.

W celu wyeliminowania możliwości podwójnego finansowania od beneficjenta będzie wymagane oświadczenie o niefinansowaniu projektu z innych środków, z wyłączeniem środków własnych jednostek samorządu terytorialnego i Funduszu Kościelnego, oraz prowadzone będą kontrole krzyżowe.

W odniesieniu do Programu Operacyjnego Zrównoważony Rozwój Sektora Rybołówstwa i Nadbrzeżnych Obszarów Rybackich, w ramach którego zaplanowane zostały działania, których celem będzie aktywizacja lokalnych społeczności rybackich poprzez włączenie partnerów społecznych i gospodarczych do planowania i wdrażania lokalnych inicjatyw, w celu zapobiegania nieprawidłowemu podwójnemu finansowaniu z różnych instrumentów wspólnotowych opracowane zostaną przez Instytucje Zarządzające odpowiednie mechanizmy koordynacji pomiędzy programami. Mechanizmy opierać się będą na przedstawianiu przez beneficjentów oświadczeń o niefinansowaniu projektów z innych środków publicznych z wyłączeniem środków własnych jednostek samorządu terytorialnego i Funduszu Kościelnego.

W ramach działania „Wdrażanie projektów współpracy” LGD będą realizowały operacje polegające na współpracy z podmiotami zarówno krajowymi, jak i zagranicznymi, polegające m.in. na wymianie doświadczeń.

W odniesieniu do RPO wsparcie może dotyczyć operacji realizowanych w ramach „Wdrażania projektów współpracy”, m.in. z zakresu turystyki, doradztwa, ochrony zasobów przyrodniczych, infrastruktury edukacyjnej czy kultury, platform e-usług i baz danych oraz operacji mających na celu promocję danego regionu na arenie międzynarodowej.

W celu wyeliminowania możliwości podwójnego finansowania od beneficjenta będzie wymagane oświadczenie o niefinansowaniu projektu z innych środków publicznych oraz prowadzone będą kontrole krzyżowe.

W stosunku do instrumentów wsparcia w ramach PO Kapitał Ludzki i operacji realizowanych w ramach „Wdrażania projektów współpracy” realizowanych w ramach podejścia Leader, w przypadku pokrywania się celów tych działań, zostaną przeprowadzone kontrole krzyżowe. Dotyczy to w szczególności przedsięwzięć dotyczących wsparcia osób pozostających bez zatrudnienia, wsparcia przedsiębiorczości i samozatrudnienia, podnoszenia poziomu aktywności zawodowej, wsparcia ekonomii społecznej i inicjatyw lokalnych, doradztwa dla przedsiębiorców, zmniejszenia nierówności w dostępie do edukacji i wzmocnienia lokalnego partnerstwa na rzecz adaptacyjności.

W odniesieniu do Programu Operacyjnego Zrównoważony Rozwój Sektora Rybołówstwa i Nadbrzeżnych Obszarów Rybackich, w ramach którego zaplanowane zostały działania, których celem będzie aktywizacja lokalnych społeczności rybackich, poprzez włączenie partnerów społecznych i gospodarczych do planowania i wdrażania lokalnych inicjatyw, w celu zapobiegania nieprawidłowemu podwójnemu finansowaniu z różnych instrumentów wspólnotowych opracowane zostaną przez Instytucje Zarządzające odpowiednie mechanizmy koordynacji pomiędzy programami. Mechanizmy opierać się będą na przedstawianiu przez beneficjentów oświadczeń o niefinansowaniu projektów z innych środków publicznych.

Działanie „Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja”

zapewni sprawną i efektywną pracę lokalnych grup działania wybranych w ramach realizacji osi 4 PROW 2007–2013 oraz doskonalenie zawodowe osób uczestniczących w realizacji lokalnych strategii rozwoju.

W odniesieniu do RPO wsparcie może dotyczyć operacji realizowanych w ramach „Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja” m.in. z zakresu turystyki, marketingu gospodarczego, promocji i rozwoju produktów markowych, rozwoju otoczenia biznesu, promocji, platform e-usług, aktywizacji zawodowej.

W celu wyeliminowania możliwości podwójnego finansowania od beneficjenta będzie wymagane oświadczenie o niefinansowaniu projektu z innych środków publicznych oraz prowadzone będą kontrole krzyżowe.

W stosunku do instrumentów wsparcia w ramach PO Kapitał Ludzki i operacji realizowanych w ramach działania „Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja”, realizowanych w ramach podejścia Leader, w przypadku pokrywania się celów tych działań, zostaną przeprowadzone kontrole krzyżowe. Dotyczy to w szczególności przedsięwzięć dotyczących wsparcia osób pozostających bez zatrudnienia, inicjatyw lokalnych, aktywizacji zawodowej, wsparcia ekonomii społecznej.

W odniesieniu do Programu Operacyjnego Zrównoważony Rozwój Sektora Rybołówstwa i Nadbrzeżnych Obszarów Rybackich, w ramach którego zaplanowane zostały działania, których celem będzie aktywizacja lokalnych społeczności rybackich poprzez włączenie partnerów społecznych i gospodarczych do planowania i wdrażania lokalnych inicjatyw, w celu zapobiegania nieprawidłowemu podwójnemu finansowaniu z różnych instrumentów wspólnotowych opracowane zostaną przez Instytucje Zarządzające odpowiednie mechanizmy koordynacji pomiędzy programami. Mechanizmy opierać się będą na przedstawianiu przez beneficjentów oświadczeń o niefinansowaniu projektów z innych środków publicznych.”;

8) w rozdziale 11:

a) w części „Agencja płatnicza” tabela otrzymuje brzmienie:

„Działanie	Podmiot, któremu ARiMR deleguje zadania
Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa	SW
Działania informacyjne i promocyjne	ARR
Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej	SW
Odnowa i rozwój wsi	SW
Działania realizowane w ramach osi Leader	SW
Szkolenia zawodowe dla osób zatrudnionych w rolnictwie i leśnictwie	podmiot wykonujący w zakresie działania zadania instytucji zarządzającej”

b) w części „Jednostka certyfikująca” akapit trzeci otrzymuje brzmienie:

„Zadania jednostki certyfikującej Generalny Inspektor Kontroli Skarbowej wykonuje za pośrednictwem Departamentu Ochrony Interesów Finansowych Unii Europejskiej w Ministerstwie Finansów.”,

c) w części „Nieprawidłowości” akapit drugi otrzymuje brzmienie:

„Organem odpowiedzialnym za informowanie Komisji Europejskiej o powstałych nieprawidłowościach jest Generalny Inspektor Kontroli Skarbowej, który wykonuje zadania w tym zakresie przy pomocy Departamentu Ochrony Interesów Finansowych Unii Europejskiej w Ministerstwie Finansów.”;

9) w rozdziale 12 w podrozdziale 12.2 w akapicie czwartym pkt 9 otrzymuje brzmienie:

„9) przedstawiciel społeczno-zawodowych organizacji rolników;”;

10) w rozdziale 16 w podrozdziale 16.1:

a) akapit w brzmieniu:

„Cel działania

1. Umożliwienie sprawnego funkcjonowania podmiotów odpowiedzialnych za przygotowanie, zarządzanie, wdrażanie, kontrolę, monitoring i ocenę PROW.
2. Zapewnienie warunków efektywnego działania Komitetu Monitorującego oraz jego grup (zespołów) roboczych.
3. Wdrożenie sprawnego i efektywnego systemu informacji i promocji PROW oraz następnego okresu programowania.
4. Stworzenie i utrzymanie Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich.
5. Finansowanie działań dotyczących poprzedniego okresu programowania zgodnie z art. 13 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1320/2006 z dnia 5 września 2006 r.”

zastępuje się akapitem w brzmieniu:

„Cel

1. Umożliwienie sprawnego funkcjonowania podmiotów odpowiedzialnych za przygotowanie, zarządzanie, wdrażanie, kontrolę, monitoring i ocenę PROW.
2. Zapewnienie warunków efektywnego działania Komitetu Monitorującego oraz jego grup (zespołów) roboczych.
3. Wdrożenie sprawnego i efektywnego systemu informacji i promocji PROW oraz następnego okresu programowania.
4. Stworzenie i utrzymanie Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich.
5. Finansowanie wydatków określonych w art. 13 ust. 1 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1320/2006 z dnia 5 września 2006 r.”,

b) akapit w brzmieniu:

„Opis działania

W ramach działania realizowane będą trzy schematy:

Schemat I: Wzmocnienie systemu zarządzania, monitorowania, kontroli i oceny stopnia realizacji Programu

W celu zapewnienia skutecznej realizacji działań PROW konieczne jest odpowiednie przygotowanie wszystkich uczestników procesu jego wdrażania oraz zapewnienie im optymalnych warunków wykonywania powierzonych zadań. W szczególności istotne jest zapewnienie odpowiedniego wsparcia dla instytucji odpowiedzialnych za zarządzanie, wdrażanie, monitorowanie i ocenę oraz kontrolę realizacji PROW.

Ponadto w ramach schematu możliwe jest finansowanie ocen ex post, audytów i przygotowanie końcowych sprawozdań dotyczących poprzedniego okresu programowania.”

zastępuje się akapitem w brzmieniu:

„Opis

W ramach Pomocy technicznej realizowane będą trzy schematy:

Schemat I: Wzmocnienie systemu zarządzania, monitorowania, wdrażania, kontroli i oceny stopnia realizacji Programu

W celu zapewnienia skutecznej realizacji działań PROW konieczne jest odpowiednie przygotowanie wszystkich uczestników procesu jego wdrażania oraz zapewnienie im optymalnych warunków wykonywania powierzonych zadań. W szczególności istotne jest zapewnienie odpowiedniego wsparcia dla instytucji odpowiedzialnych za zarządzanie, wdrażanie, monitorowanie i ocenę oraz kontrolę realizacji PROW.

Ponadto w ramach schematu możliwe jest finansowanie ocen ex post, audytów i przygotowywania końcowych sprawozdań dotyczących poprzedniego okresu programowania, a także prac związanych z przygotowywaniem kolejnego okresu programowania.”,

c) w części „Beneficjenci” akapit otrzymuje brzmienie:

„Pomoc finansowa udzielona zostanie podmiotom zaangażowanym w realizację zadań wynikających z Programu. W szczególności są to:

- Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi;
- Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa;
- Generalny Inspektor Kontroli Skarbowej;
- podmioty, którym zostaną delegowane zadania instytucji zarządzającej;
- instytucje odpowiedzialne za realizację strategii komunikacyjnej zgodnie z rozdziałem 13 Programu;
- podmioty zaangażowane w działania związane z utworzeniem i utrzymaniem, zarządzaniem i obsługą Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich, zgodnie z Planem działania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich.”,

- d) w części „Kryteria dostępu i wyboru projektów” pkt 1 otrzymuje brzmienie:
„1) projekt jest zgodny z celami Pomocy technicznej;”;
- 11) załącznik 2 „Obszary NATURA 2000” otrzymuje brzmienie:

12) załącznik 3 „Obszary szczególnie narażone (OSN)” otrzymuje brzmienie:

Mapa Polski z uwzględnieniem obszarów szczególnie narażonych na azotany pochodzenia rolniczego

13) w załączniku 10 „Szczegółowy opis pakietów rolnośrodowiskowych oraz kalkulacja wysokości płatności rolnośrodowiskowej” w rozdziale „Pakiet 2. Rolnictwo ekologiczne” część „Wymogi pakietu” otrzymuje brzmienie:

„Wymogi pakietu

- prowadzenie produkcji rolnej, zgodnie z regulacjami określonymi w ustawie o rolnictwie ekologicznym i rozporządzeniach Rady (WE) nr 2092/91 i 1804/99;
- uprawa roślin, zgodnie z najlepszą wiedzą i kulturą rolną, przy zachowaniu należytej dbałości o stan fitosanitarny roślin i ochronę gleby;
- w przypadku realizacji wariantów 2.3 i 2.4 istnieje obowiązek posiadania zwierząt w gospodarstwie;
- w przypadku realizacji wariantów 2.3 i 2.4 istnieje obowiązek koszenia lub wypasu oraz usunięcia lub złożenia w stogi ściętej biomasy w terminie nie dłuższym niż 2 tygodnie (z wyjątkiem szczególnie uzasadnionych przypadków) po pokosie;

– przeznaczenie plonu na produkcję pasz ekologicznych, do bezpośredniego skarmiania, przekazanie do innych gospodarstw lub inne wykorzystanie, np. kompostowanie;

– w przypadku realizacji wariantów 2.9, 2.10, 2.11, 2.12 materiał szkółkarski musi spełniać określone wymagania¹³⁾;

– w przypadku realizacji wariantów 2.9, 2.10, 2.11, 2.12 istnieje obowiązek corocznego wykonywania na plantacji zabiegów uprawowych i pielęgnacyjnych; uzyskiwany plon powinien być przeznaczony na bezpośrednie spożycie, do przetwórstwa lub na paszę;

¹³⁾ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 marca 2004 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących wytwarzania oraz jakości materiału siewnego (Dz. U. Nr 59, poz. 565). Aktualny stan prawny: rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 1 lutego 2007 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących wytwarzania i jakości materiału siewnego (Dz. U. Nr 29, poz. 189, z późn. zm.).

- obowiązek zachowania powierzchni trwałych użytków zielonych i elementów krajobrazu nieużytkowanych rolniczo.”;
- 14) w załączniku 15 „Tabela dotycząca pomocy państwa, którą należy dołączyć do każdego programu rozwoju obszarów wiejskich” tabela otrzymuje brzmienie:

Kod działania	Nazwa działania	Podstawy prawne	Czas trwania
114	„Korzystanie z usług doradczych przez rolników i posiadaczy lasów” – tylko w zakresie leśnictwa	Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1998/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu do pomocy <i>de minimis</i>	do 31.12. 2013 r.
311	„Różnicowanie działalności w kierunku działalności nierolniczej”	Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1998/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu do pomocy <i>de minimis</i>	do 31.12. 2013 r.
312	„Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”	Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1998/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu do pomocy <i>de minimis</i>	do 31.12. 2013 r.
4.1.3	Wdrażanie lokalnych strategii działania – „małe projekty”	Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1998/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu do pomocy <i>de minimis</i>	do 31.12. 2013 r.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi: *M. Sawicki*